

Un bé comú, un dret per a la humanitat

[Un bé social, un autèntic dret, prerrequisit per a assolir tots els altres de la Carta dels Drets de l'Home, és l'aigua per a les Nacions Unides. Aquesta visió topa amb els qui la converteixen en un bé per a mercadejar-hi.

Una de les paradoxes més cridaneres amb què ens endinsem en la nova centúria és que estem en disposició d'implantar nous mètodes per a un ús racional de l'aigua com a bé comú, però alhora deixem que s'escoli per l'àngiera del mercat, de manera que apareixen, així, elements d'incertesa que ens fan dubtar que l'aigua pugui continuar sent fonamentalment un dret.

La radiografia quantitativa ens revela que l'aigua, com a bé escàs per a bona part de la humanitat, esdevé alhora objecte del tripijoc de la usura. Les xifres d'organismes multilaterals com l'Organització Mundial de la Salut són ben expressives: 1.400 milions de persones, una sisena part de la humanitat, viuen sense tenir accés a l'aigua potable, i 2.400 milions de persones, una per cada 2,5, no tenen el sistema adient de sanejament que els podria proporcionar l'aigua. Aquesta mancança fa que s'hagin de lamentar anualment set milions de morts, en les quals epidèmies com el còlera, malària o disenteria no han estat més que l'últim i fatal esglai d'una causa primera.

Al còfoi primer món, hem après a menysprear l'aigua dolça, aquest migrat 2,5% del total de l'aigua del planeta, del qual només el 0,0001% està al nostre abast als rius, mentre que un 2,086% es localitza als pols, un 0,291% a les roques de sedimentació, un 0,117% als llacs i un 0,001% a l'atmosfera. Parlem, doncs, d'un bé escàs i, si l'administrem amb mesquinesa, farem realitat el tenebrós auguri de les Nacions Unides que entrelluca un 2050 amb un 40% de la humanitat patint escassetat d'aigua.

L'aigua com a problema bé mereix una gran cimera multilateral, com la que tindrà lloc el mes de març a Kyoto, l'antiga capital imperial del Japó. L'encontre de Kyoto, el Tercer Fòrum Mundial de l'Aigua, en un 2003 declarat Any Inter-

nacional de l'Aigua, s'ha volgut anunciar com un lloc i un moment definitius per a instaurar un marc sòlid d'actuació per preservar l'aigua com a dret social i de solidaritat.

Marcar objectius. L'urgent "qui necessita fer què, com i quan" dona el to a molts documents preliminars d'organismes, com el Consell Mundial de l'Aigua (WWC), ha estat encoratjat últimament per una recent declaració de Nacions Unides que ha considerat un dret humà irrenunciable l'aigua que bevem. El document del Comitè de Drets Econòmics, Culturals i Socials de Nacions Unides és prou contundent quan diu que "l'aigua ha de ser tractada com un bé social i cultural, i no pas com un valor financer". També és diàfan, clar com el líquid element, quan diu que "l'aigua és fonamental per a la vida i la salut. El dret humà a l'aigua és un requisit per a la realització de qualsevol altre dret humà". Bons arguments per menar pel camí marcat al Segon Fòrum Mundial de la Haia de l'any 2000, quan es parlava de mantenir una visió holística de l'aigua, que es podria resumir en lemes com "*more crops and jobs per drop*" ("més llavors i treballs per gota d'aigua"), en què l'aigua apareix com a fonament de qualsevol construcció socioeconòmica.

Estalvi i valor de canvi. No deixa de ser contradictori un temps en què es parla d'estalviar aigua (vegeu la directiva marc de l'aigua de la UE), que destina l'enginy tecnològic a "guarir" l'aigua dels cops del desenvolupament industrial, però que alhora accepta el discurs en el qual l'aigua passa a tenir un valor de canvi, cada cop més elevat, al mercat. Una llambregada a les dues últimes dècades ens mostraria com han estat d'importants els esforços dedicats a una gestió eficient dels recursos hídrics; per a massa àrees del planeta persisteix una distribució desigual de l'aigua, que és desaproveitada, molt sovint víctima d'agents contaminants i que s'enfronta a un creixement demogràfic desfermat en determinats països del sud. El fet que el 60% dels recursos hídrics del planeta estiguin barrats per les fronteres de només nou països, mentre que en són vuitanta els que pateixen

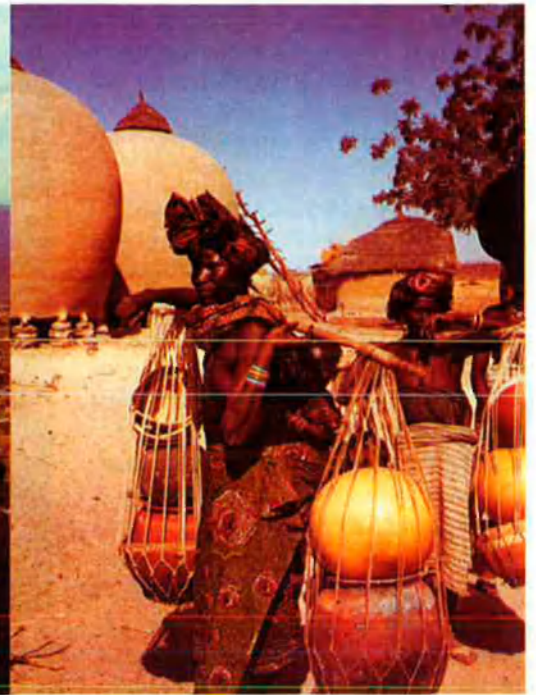
l'escassetat d'aigua, és una bona raó per explicar per què un bé, que ha de ser per a tothom, pot despertar la cobdícia d'uns i altres, una economia immoral que pot prendre diverses formes.

Qüestió d'eficiència. Una primera és la de la més barroera usura: si l'aigua és un bé escàs, que s'hagi de pagar pel seu ús i que el joc del mercat en faci eficient la gestió. A aquest fonament del pensament únic apel·len empreses com Suez-Lyonnaise des Eaux, Vivendi-Compagnie Générale des Eaux, Saur Bouygues, Nestlé, Bechtel, United Utilities, Danone i d'altres, per fer del raig d'aigua un constant brollador de dòlars: uns 200.000 milions l'any a tot el món, segons diverses fonts. Val a dir que com a bon mercat que propicia l'especulació, són dos grans monstres, els francesos Suez i Vivendi, els que arbitren amb maneres de monopoli el mercat que, en un 40%, és a les seves mans. El marc de progressiva desregulació de l'intercanvi, que estimula l'Organització Mundial del Comerç (OMC) i altres institucions multilaterals, podem albirar un futur tenebrós en què l'aigua, esdevinguda *res nullius* ("cosa sense amo"), doni lloc a un immens negoci de múltiples tentacles.

Corrent i en botella. L'aigua corrent s'haurà de pagar cara, com l'aigua embotellada. La construcció o renovació d'infraestructures per produir, distribuir i

Segons l'Organització Mundial de la Salut, 1.400 milions de persones, una sisena part de la humanitat, viuen sense tenir accés a l'aigua potable. I no sols al Tercer Món pateixen problemes hídrics. Dalt, arribada d'aigua dolça a Palma de Mallorca i la imatge d'una campanya italiana que vol sensibilitzar els ciutadans sobre la importància de gestionar-la bé.

Dalt, una imatge de La Paz, capital andina que ha patit la intromissió de les grans multinacionals en el comerç de l'aigua. Grans regions d'Amèrica, Àsia i Àfrica es troben en una situació semblant. El cost d'accés a l'aigua potable puja, però no ho fa la qualitat del producte.

tractar aigua seran afers de pressupostos amb molts zeros, i fins i tot serà rendible, a banda de la distribució directa de l'aigua potable, subsectors com el de depuració. I ja hi ha mercats ben localitzats: en els pròxims vint anys les necessitats més punyents d'aigua es localitzaran a les 650 ciutats del món que superaran el milió d'habitants, la major part de les quals, 600, es troben a Àfrica, Amèrica Llatina, Àsia i Rússia. Grans grups transnacionals com Monsanto tenen molt clar que en un avenir immediat es pot treure de l'aigua tant com del petroli en mercats permeables com l'Índia o Mèxic: els plans de negoci parlen d'ingressos de 420 milions de dòlars per al 2008.

Els mals de la privatització. Com ha passat amb els trens britànics que va lliurar al mercat Margaret Thatcher, la gestió privada no es tradueix necessàriament en un millor servei. A La Paz, la capital de Bolívia, Lyonnaise des Eaux es va fer càrrec del recentment privatitzat servei de subministrament d'aigua potable a través de la seva filial Aguas de Illimani. En poc de temps, es va veure que la xarxa no rebia manteniment escaient, una cosa previsible, si s'acomiadava massivament el personal tècnic. En la solució d'empresa, es va optar perquè el consumidor pagués els plats trencats i se'l va obligar a

invertir en noves canonades i a pagar molt més que en els temps del servei públic per una aigua d'una qualitat si fa no fa semblant.

Refundar principis. En aquest context, Kyoto és la cita decisiva, que ha de refundar el principi d'aigua com a mare dels drets socials de la persona i anar cap a la "manca d'aigua zero" o els tres mil milions d'aixetes per al 2020. Redefinicions de les regles del joc, com la directiva marc esmentada més amunt, són pedres de toc per a concebre l'aigua com un patrimoni de tots, innegociable. Arreu s'observa un esforç perquè la gestió de l'aigua es basi en el comunitarisme i l'equilibri amb el medi ambient. Per exemple, un país com Mali ha dissenyat una política de l'aigua de caire integrador que implica la comunitat i que parteix de principis tan saludables com delegar la gestió administrativa i tècnica de la conca del riu Níger als municipis. Potser així assolirà l'objectiu de cobrir el 80% de les necessitats d'aigua el 2025. Moltes de les solucions que es proposen perquè l'aigua continuï pertanyent a la *res pública* ("cosa pública") passen per superar problemes burocràtics i estatalistes i buscar l'agilitat de comunitats locals. Altres aportacions asseguruen al ciutadà una quota d'aigua considerada com a mínim

L'artifici de la guerra

Un repàs no necessàriament exhaustiu als conflictes bèl·lics que s'esdevenen ara al món ens oferiria més d'un cas en què la disputa de l'aigua és una de les explicacions al vessament de sang. Es fa la guerra per defensar un bé escàs? Excuses. En aquesta mena de conflictes, l'aigua només amaga les veritables causes, de lluita per una hegemonia política, econòmica i cultural en una regió.

Per exemple, Israel ha fet del control de les fonts hídriques, els aqüífers del subsòl de Gaza i Cisjordània, i el riu Jordà, una estratègia fonamental en la seva política d'assentaments de colons en Palestina, que sempre ha tingut en l'agricultura el principal dinamitzador de l'economia.

Val a dir que el Govern d'Israel fa pagar l'aigua als palestins de Cisjordània entre dos i tres cops més cara que als israelians.

A Gaza, els palestins paguen un preu que multiplica el del rebut dels colons, que la tenen subvencionada.

En les seves incursions militars, el Tshah (exèrcit israelià) ha esgrimit l'arma de tallar el subministrament elèctric que bombeja l'aigua a poblacions com Ramal·là, de 150.000 persones. També hi ha el mètode més directe d'emprar tancs i excavadores per destrossar les canonades, com ha passat en més de 40 nuclis palestins en els últims episodis d'aquest conflicte. J. G.

bàsic per viure, i de la qual se'n faria càrrec l'estat. A partir d'aquest llinar, el consumidor hauria de pagar efectivament pels seus excessos. Aquí, però, ens hauríem d'aturar. Pot algú, si paga, fer servir l'aigua que vulgui? Podria ser un joc perillós amb el bé comú.

Jordi Garriga

RECOLLIDA

LATERAL

de residus orgànics

Un nou servei!

més net més ràpid més eficaç

Respecta els horaris de recollida

a partir de les 21:00

Tanca bé la bossa i fica-la sempre dins del contenidor

No aparques davant dels contenidors

a la recollida lateral...
FES-LI COSTAT!

AJUNTAMENT DE GANDIA
MEDI AMBIENT

TRIA
GANDIA

